medkulturno sobivanje

Lokalni posvet:

Medkulturno sobivanje – Izzivi naše lokalne skupnosti

20. marec 2019, Izobraževalni center Maribor

Projekt "Izzivi medkulturnega sobivanja"

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Izkušnje glede integracije beguncev v slovensko družbo

dr. Franci Jazbec, Društvo ODNOS

Vsebina

- Pojmi: migracije, integracija, mednarodna zaščita, vključevanje/inkluzija
- Izkušnje, izzivi migracij/integracije (Slovenija)
- Skupnostni pristop pri vključevanju, integraciji (pomen osebnega stika, odnosa, dialoga, interakcije, meddisciplinarnega/medinstituciolnega sodelovanja, podpornega okolja, horizontalnost, preprečevanje revščine, socialne izključenosti)

Migracije in integracija ljudi

- **Konceptualizacija** migracij ljudi: stalnica v zgodovini, **kompleksnost**, pomen, različne oblike, načini, vrste, odzivi, regulacija – od 19. st. (formiranje držav-nacij), politike in prakse, **posledica migracij so večkulturne družbe, države**
- **Vzroki za migracije so različni in pogosto prepleteni**: revščina, konflikti, vojne, preganjanje, nasilje, iskanje možnosti preživetja, osebnega razvoja, dela, zaposlovanja, okoljske spremembe, trgovina z ljudmi...**migranti, begunci imajo različne izkušnje, izobrazbo – niso homogena skupina**
- Obseg migracij, beguncev se povečuje (več kot 60 milijonov beguncev, največ v Libanonu, Jordaniji, Turčiji...; tudi evropske države so države priseljevanja- več OMZ v Sloveniji)
- **Integracija je kompleksen, dvostranski, dinamičen, večplasten proces.**

Integracija, vključevanje

- Integracija je **kompleksen, dinamičen, dvostranski proces.** Vključeni različni akterji: migranti/OMZ, ustanove, NVO, lokalne skupnosti, javnost, najemodajalci, delodajalci. Pomen poznavanje sistemskega, zakonodajnega okvira, pravic, dolžnosti+osebni stik, dialog (direktno+indirektno SD; **mikro+makro nivo**; **teorija+praksa SD**, **interdisciplinarnost**, interkulturnost)- **Družba je kompleksna, heterogena, tvegana**
- **Posamezniki, družine z otroci, mladoletniki potrebujejo celostno podporo in pomoč** (sodelovanje strokovnih delavcev v ustanovah, podsistemih in NVO), reševanje kompleksnih življenjskih situacij, individualni pristop
- Vključevanje v skupnosti (pomen jezika, diskurza, perspektive uporabnikov, **soustvarjanja praktičnih in sistemskih rešitev**)
- Pomen **kulturne občutljivosti, kompetentnosti**

Zakonodaja in pomen podpornega okolja

- Pravice, dolžnosti so v Sloveniji pogojene s statusi na podlagi zakonodaje (Zakon o mednarodni zaščiti, Zakon o tujcih, Uredba o načinih in pogojih zagotavljanja pravic OMZ...)
- Prosilci za mednarodno zaščito, osebe s priznano mednarodno zaščito, tujci z dovoljenjem za začasno ali stalno prebivanje, dovoljenjem za zadrževanje
- Združevanje družinskih članov OMZ na podlagi Zakona o tujcih; družinski člani, tudi otroci združenih OMZ imajo status tujca (dovoljenje za stalno ali začasno prebivanje)-tudi združene družine in otroci potrebujejo podporo in pomoč pri vključevanju
- Integracija zahteva razvoj ustreznega **podpornega okolja, vključujoče družbe (nastanitvenih in drugih kapacitet)**

UOIM
Zdravstvene ustanove
Civilno-družbene o./NVO (ODNOS, SF..)
OMZ
Vzgojno – izobraževalne ustanove
CSD
ZRSZ

Strateški dokumenti v Sloveniji

- Resolucija o imigracijski politiki RS, Resolucija o migracijski politiki RS (predviden večkulturni model integracijske politike)
- Strategija ekonomskih migracij 2010-2020
- MDSDSZEM -nova Strategija za otrokove pravice na podlagi Strategije za pravice otrok 2016-2021 Sveta Evrope
- Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva 2013-2020
- Strategija ravnanja z otroki brez spremstva v Sloveniji (2009-2012)

Pravice, dolžnosti OMZ

- Pravice:
- – prebivanja v Republiki Sloveniji,
- – pridobitve informacij,
- – nastanitve v Integracijskih hišah (omejen čas– 1 leto),
- – enkratna denarna pomoč ukinjena 2016, ZMZ
- – denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu (po novem ZMZ,2016–18 mesecev+18 mesecev oz. do 26 leta za dijake in študente brez odgovornih oseb za preživljanje)– Težko najti primerno stanovanje– posebej za velike družine (visoke najemnine, odklonilen odnos najem.)
- – izobraževanja in usposabljanja (priznavanje izobrazbe)
- – pomoči pri vključevanju v okolje. (jezikovni tečaj 300plus 100 ur, potrebno sodelovanje)

Nastanitev OMZ

Tri **integracijske hiše**- V Ljubljani in Mariboru, Velenju - za 15, 45 oz. 30 oseb- do 1 leta), problem ustrezne nastanitve mladoletnikov brez spremstva, izzivi lokalne integracije (vloga lokalnih skupnosti)

- **Zasebne nastanitve** (povečano število OMZ, težko najti primerno stanovanje predvsem za velike družine-najemnine visoke, odklonilen odnos do migrantov/beguncev v javnosti), potrebe po neprofitnih, javnih/socialnih stanovanjih, možnostih dolgotrajnega najema. **Večina OMZ živi v Ljubljani in Mariboru**.
- Višina mesečnega denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu je odvisna od števila družinskih članov z mednarodno zaščito. Določi se v skladu z ustreznim odstotkom osnovnega zneska minimalnega dohodka in znaša: 1 =100 %; 2=120 %; 3= 150 %; 4=180 %; 5= 210 %, 6=230 %; 7 ali več 250 %
- Denarno nadomestilo se izplačuje mesečno na podlagi odločbe. Za velike družine pogosto ne zadostuje za plačilo najemnine in stroškov

Vzgoja, izobraževanje, usposabljanje

- Pomen vključenosti v izobraževanje, usposabljanje otrok, mladoletnikov, odraslih (enakost možnosti)
- Predšolski otroci OMZ se vključujejo v vrtce
- Vključevanje otrok v OŠ,
- OMZ brez končane OŠ se vključujejo v OŠ za odrasle
- Po končani osnovni šoli vključevanje v srednje šole (Osebe brez dokazil o OŠ izobrazbi- izpit pri Zavodu za šolstvo?!)
- Po končani srednji šoli lahko vpis na študij (OMZ brez dokazil o končani srednji šoli- potrebno opraviti izpit pri DIC)
- Osebam z mednarodno zaščito brez lastnih dohodkov oziroma drugače zagotovljenega preživljanja krije druge stroške v zvezi z izvajanjem rednega programa izobraževanja ministrstvo. Delovne zvezke dobijo pri UOIM

Delo, zaposlovanje

- Možnosti ustreznega dela, zaposlitve pomembno vplivajo na socialni položaj, socialno vključenost, kvaliteto življenja
- Po zakonu o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (september 2015) imajo osebe z mednarodno zaščito in združeni družinski člani z dovoljenjem za prebivanje **prost dostop na trg dela** (ne potrebujejo delovnega dovoljenja); prosilci za MZ lahko delajo po 9 mesecih od podane prošnje
- Vendar obstajajo **ovire oz. izzivi** pri zaposlovanju (neznanje ali slabo znanje slovenskega jezika, potrdila o izobrazbi, izkušnjah, kulturne razlike- delovna kultura, pomanjkanje primernih delovnih mest- npr. za izobražene osebe, omejena mobilnost- napredovanje)
- Pomen dostojnega zaposlovanja moških in žensk, dostopa do usposabljanja na delovnem mestu, NPK

Socialno varstvo, socialni prejemki in storitve

- Vloga CSD: Obravnavanje vlog za priznanje DSP, IDSP, OD, VD, nego, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, subvencije vrtca; socialna aktivacija
- Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, Zakon o socialnovarstvenih prejemkih
- Prakse CSD pri odločanju o DSP, IDSP (upoštevanje drugih prihodkov- npr. denarnega nadomestila za zasebno nastanitev- zaradi prejemanja denarnega n. se DSP lahko zmanjša za največ 15%)
- Socialni prejemki mladoletnikov brez spremstva
- Eksistenčne, psihosocialne stiske OMZ – družin, otrok, mladoletnikov (negotovost, revščina, socialna izključenost…)

Dostop do zdravstvenih storitev

- OMZ potrebujejo redno podporo in pomoč pri dostopu do zdravnikov, zobozdravnikov, specialistov (v praksi včasih težave pri dostopu do osebnih zdravnikov, pediatrov, specialistov)
- Podpora in pomoč nosečim ženskam, družinam z otroci
- V zdravstvenih ustanovah potrebno spremstvo, prevajanje, kulturna mediacija, zagovorništvo
- Otroci z mentalnimi, gibalnimi ovirami, motnjami in starši potrebujejo dodatno podporo in pomoč

Reševanje kompleksnih socialnih situacij

- Pojavi nasilja v družini
- Ločitve
- Rojstva otrok
- Združevanje družin

Pomoč pri integraciji za OMZ

V društvu ODNOS izvajamo projekt Pomoč pri integraciji za osebe z mednarodno zaščito, ki vključuje pomoč pri urejanju življenjskih situacij, učno pomoč, druge integracijske aktivnosti in ukrepe. Prav tako druge projekte/programe. Sodelujemo z vsemi ustanovami (MNZ, CSD, ZRSZ, MDDSZEM, zdravstvene ustanove, banke, davčni urad, vrtci, osnovne in srednje šole, fakultete, MIZŠ…), najemodajalci, delodajalci in drugimi NVO, zastopnice, skrbnice za mladoletnike brez spremstva.

Delujemo v smeri razvoja podpornega okolja za migrante/begunce (migrantske in begunske otroke, mladoletnike brez spremstva): iskanje stanovanj, urejanje dokumentov, uveljavljanje pravic, socialna aktivacija, učenje, druženje z vrstniki, med-kulturne, športno-rekreativne aktivnosti, pridobivanje veščin, dobrih izkušenj, razvoj osebne in družbene odgovornosti, spodbujanje družbene participacije, prizadevanje za odpravljanje sistemskih in praktičnih ovir pri vključevanju itd.

Hvala za pozornost!

KONTAKT

- Franci Jazbec, Društvo ODNOS
- drustvoodnos@gmail.com
- www.odnos.si

Hvala za vašo pozornost.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezivne politike v obdobju 2014-2020.